

HET BELANG VAN LOKAAL ERFGOED

WAARDE, WAARDERING EN STORYTELLING

Prof.dr. Gert-Jan Hospers
Lezing ter gelegenheid van de
uitreiking van de Mans
Kapbaargprijs 2024
Almelo, 25 september 2024

Trier: lokaal erfgoed als trigger

Perspectieven op lokaal erfgoed

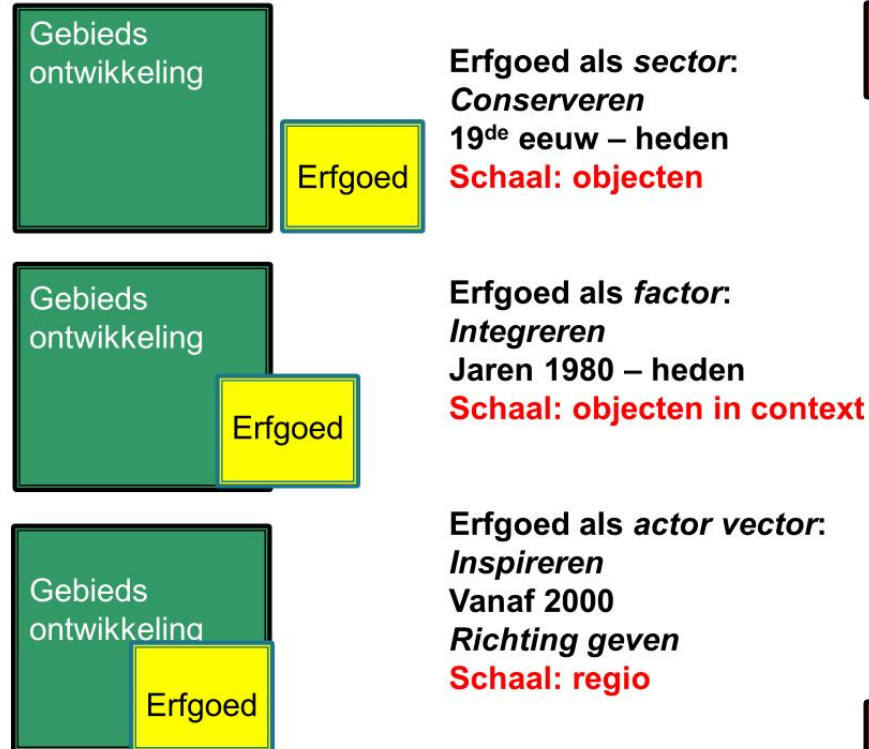

- **Erfgoed bindt en werft**
 - interne en externe werking
 - intern: totempaal en ontmoetingsplek
 - extern: uithangbord en voedingsbodan
- **Kijken naar lokaal erfgoed**
 - professionals: oog voor detail
 - bewoners: die goeie oude tijd...
 - bezoekers: kijken of het klopt
- **Bijv. Roombeek (Enschede)**

Doetinchem: waardevol erfgoed?

Rouwendal: erfgoed van 'sector' naar 'vector'

Evaluation
(‘culture of loss’)

Making values
(‘culture of profit’)

HOLLANDSE
WATERLINIE®
LAAT JE VERRASSEN

Janssen: erfgoed als territoriaal kapitaal

- **Erfgoed als attractiefactor voor een stad**
 - leefomgeving als concurrentievoordeel
 - historiciteit geeft stad authenticiteit
- **Effecten erfgoed op stedelijke economie**
 - bonus voor leefomgeving en vastgoed
 - invloed op woonvoorkeuren huishoudens
 - aantrekkingskracht op (creatieve) bedrijven
 - stimulering van toerisme en recreatie
- **Humuslaag en ankerpunt voor een stad**

Wonen in Leerfabriek Oisterwijk

Aantrekkingskracht op bedrijven

- **Oude gebouwen als broedplaats**
 - inspirerende omgeving voor talent
 - voedingsbodem voor creativiteit, innovatie en ondernemerschap
- **Indicaties voor waardering**
 - creatieve en culturele ondernemers
 - *forgiveness*-factor ('dat maakt niet veel uit') bij gebreken in gebouw
 - gebruik van erfgoed in marketing
- **Voorbeeld: Shinola in Detroit**

Jacobs: nieuwe ideeën voor/in oude gebouwen

“Old ideas can sometimes use new buildings. New ideas must use old buildings.”

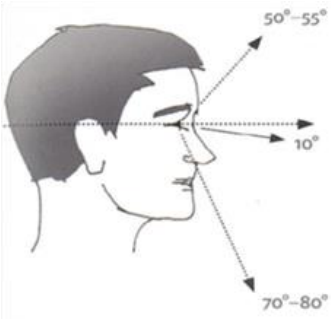
Jane Jacobs

Waardering van erfgoed: hoe?

Gehl: het voetgangersperspectief

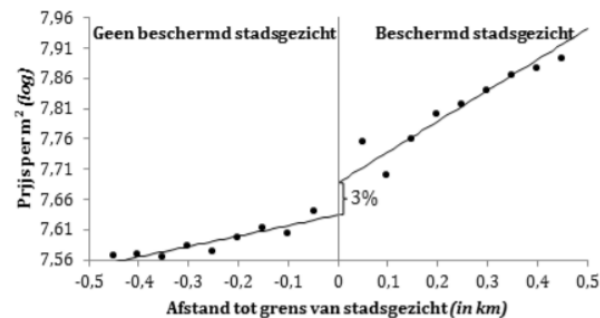
- **Architectuur én acupuncture**
 - eerst mensen, dan gebouwen
 - op ooghoogte en met 5 km per uur
 - variatie, details, kleur en comfort
- **Uitgaan van de menselijke maat**
 - groen, water, bankjes en kleinschaligheid
 - het zijn de kleine dingen die het doen!
 - ruim baan voor fietsers en voetgangers
- **Van workshops naar *walkshops***

Wonen: waardevermeerdering vastgoed

prijseffecten in woningmarkt voor Nederland

	Lokaal prijseffect
Open ruimte/parken	+
Cultureel erfgoed	++
Windturbines	-
Treinstations	±
Industrie	-
Winkels	+
Dienstverlening	+

Huizenprijzen en inkomens nabij beschermde stadsgezichten

- **Atlas voor Gemeenten**
 - historische binnensteden aantrekkelijker voor huishoudens
- **Koster et al. (2016)**
 - cultureel erfgoed → hogere WOZ-waarde in directe omgeving
 - waardering m.n. bij hoogopgeleiden
- **Koster & Rouwendal (2015)**
 - investeringen in historische gebouwen verdienen zichzelf terug

Erfgoed en de vrijetijdseconomie

- **Bezoekers kijken anders**
 - Pisa-effect: de rol van iconen
 - zonder foto's geen bezoekers
 - profileren: de ansichtkaart-test
- ***Bezienswaardig?* (Van Gorp)**
 - vage beelden i.p.v. voorbereiding
 - veel bezoekers kijken ter plekke rond
 - let op de basis: informatievoorziening
- **Combi met horeca en winkelen**

Erfgoed en het belang van storytelling

'De hele wereld kent Goudse kaas,
maar de stad doet er te weinig mee'

- **De plakfactor: wat blijft hangen?**
 - *simple*: eenvoudig, terug naar de kern
 - *unexpected*: onverwacht, verrassingseffect
 - *concrete*: concreet, makkelijk te onthouden
 - *credible*: geloofwaardig, gebaseerd op feiten
 - *emotional*: met gevoel, komt bij je binnen
 - *stories*: verhalenderwijs, wordt doorverteld
- **Erfgoed ideaal voor *storytelling***
 - wel focus nodig: 'vertel, maar met mate'

Verhalen zat, maar passen ze ook?

- Urban legends
- Verankerde verhalen

Methoden om verhalen te vertellen

- Stadsrondleidingen
- Locatietheater

- Lokale evenementen
- Digitale technieken

Voorbeelden: herbestemming en verankering

Lucca: het geheugen van de stad

Lichtenfels: maak het zichtbaar!

Voorbeelden: hoe maak je iconen instagrammable?

Kopenhagen – en Helsingør reageert!

Bunkermuseum Blåvand zet kunst in

Voorbeelden: er is meer dan gebouwd erfgoed...

Krentenwegge als immaterieel erfgoed

Frankrijk beschermt 'zintuiglijk erfgoed'

Erfgoed laat je anders kijken naar dezelfde plek!

‘De ware ontdekkingsreis is
geen speurtocht naar nieuwe
landschappen, maar het waarnemen
met nieuwe ogen.’

Marcel Proust